

Revisionsutskottet

Statens revisionsverks berättelse till riksdagen om tillsynen över partifinansieringen 2014

INLEDNING

Remiss

Statens revisionsverks berättelse till riksdagen om tillsynen över partifinansieringen 2014 (B 4/2015 rd): Ärendet har remitterats till revisionsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ledanden revisor Klaus Krokfors, statens revisionsverk, riksdagen
- konsultativ tjänsteman Jussi Aaltonen, justitieministeriet
- partisekreterare Minna Arve, Samlingspartiet r.p
- ekonomichef Auli Kangasmäki, Sannfinländarna r.p.
- partisekreterare Asmo Maanselkä, Kristdemokraterna i Finland r.p.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

I partilagen (10/1969, ändrad genom 683/2010) finns bestämmelser om öppenheten i fråga om finansieringen som är förpliktande för partierna och partiföreningarna. Lagens syfte är att ge tillräckligt med information om och möjliggöra en bedömning av bindningarna i fråga om partiernas grundläggande verksamhet och finansieringen av valkampanjer. En större öppenhet antas utöka förtroendet för den politiska verksamheten och sålunda även förbättra röstningsaktiviteten. Ett mål är också att förebygga korruption och den typen av inflytande på partiernas verksamhet som bygger på osakliga bindningar.

Tillsynen över partierna utövas av statens revisionsverk, justitieministeriet och de berörda sammanslutningarnas och stiftelsernas revisorer. Revisionsverket övervakar med stöd av 9 e § i partilagen att ett parti, partinära sammanslutningar och i understödsbeslutet avsedda föreningar (tillsynsobjekt) i sin verksamhet iakttar partilagens bestämmelser om bidrag, redovisning av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjer samt utarbetande och inlämnande av anknytande handlingar och uppgifter. Vid fullgörandet av denna uppgift kan verket granska tillsynsobjektets bokföring och medelsanvändning och vid behov uppmana tillsynsobjektet att fullgöra de skyldigheter som följer av denna lag. Revisionsverket lämnar årligen riksdagen en berättelse om sin tillsyn över att partilagen iakttas.

Betänkande ReUB 4/2015 rd

Den aktuella granskningen av partifinansieringen gäller alla riksdagspartier och deras kretsorganisationer i Tavastland, sydöstra Finland och Savolax-Karelen plus en tidigare ogranskad kretsorganisation i Helsingfors. Sammanlagt genomfördes 32 granskningar och i granskningarna beaktades de nya valkretsarna. Revisionsverkets mål är att det ska kunna inspektera alla tillsynsobjekt inom sex år. Eftersom revisionsverket enligt partilagen endast ska utöva tillsyn över partier, partinära sammanslutningar och i understödsbeslutet avsedda föreningar har revisionsverket sammanlagt ca 145 tillsynsobjekt. Övriga partiföreningar övervakas inte av revisionsverket. Sålunda står största delen av partiföreningarna, dvs. cirka 6 000 föreningar, utanför tillsynen. Att övervaka dem vore enligt revisionsverket också i högsta grad en fråga om resurser.

Till registret för redovisning av partifinansieringen anmäldes 2014 sammanlagt över 2,8 miljoner euro i bidragsprestationer till partier, partiföreningar och partinära sammanslutningar. Det är 0,4 miljoner euro mer än året innan. Stödprestationer som gäller tidigare år har också anmälts efteråt. Utifrån granskningarna kan det konstateras att de uppdaterade redovisningarna av partifinansieringen efter kompletteringar till väsentliga delar är riktiga och även till väsentliga delar ger riktiga uppgifter om de bidrag som de övervakade sammanslutningarna har fått. Granskningarna visade inte på väsentliga bidrag som skulle strida mot partilagen. Det finns fortfarande rikligt med situationer som lämnar rum för tolkning, menar revisionsverket. Utfrågningen av sakkunniga aktualiserade också tolkningsfrågorna och ett önskemål om att de administrativa förfaranden som iaktas vid tillsynen ska göras så smidiga som möjligt.

De övervakade sammanslutningarnas bokföring har enligt verket som regel skötts adekvat, så att det har varit möjligt att utöva den tillsyn som avses i partilagen utifrån bokföringen. Revisionsverket lyfter fram en bättre dokumentation om lån och avtal, betydelsen av att bokföringen hålls å jour och beaktande av hanteringen av medlemsavgifter och kassamedel. Specifikationen av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjer bör kunna härledas från bokföringen och andra utredningar och kunna avstämmas mot dem. Revisionsverket har också påtalat brister i valet av revisorer och i revisionsberättelserna. Revisionsutskottet ser det som viktigt att bristerna avhjälpas och betonar revisionsverkets expertis som garant för insyn i partifinansieringen.

Riksdagen förutsatte i ett ställningstagande i februari 2014 (RSk 1/2014 rd — B 5/2013 rd — B 15/2013 rd) att statsrådet vidtar åtgärder och utreder behovet av att revidera lagstiftningen om val- och partifinansieringen. Justitieministeriet tillsatte med anledning av ställningstagandet en arbetsgrupp för att utreda behovet av att se över lagstiftningen om val- och partifinansieringen. Arbetsgruppens uppdrag var att utarbeta ett förslag till hur de förslag till utveckling av val- och partifinansieringen som framställts av revisionsutskottet och eventuella andra utvecklingsförslag lämpligen kan genomföras. Arbetsgruppen skulle också utvärdera möjligheterna att genomföra de rekommendationer om Finlands val- och partifinansiering som kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) lämnade 2011 och i förekommande fall lämna förslag för att genomföra rekommendationerna.

Utifrån arbetsgruppens förslag har justitieministeriet berett en proposition med förslag till lagar om ändring av partilagen och lagen om kandidaters valfinansiering. Propositionen ska enligt planerna lämnas till riksdagen i oktober 2015. I detta skede ser revisionsutskottet det inte som ända-

Betänkande ReUB 4/2015 rd

målsenligt att bedöma ändringsförslagen och deras konsekvenser för övervakningen av parti- och valfinansieringen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Revisionsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 4/2015 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Helsingfors 7.10.2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Eero Heinäluoma sd
vice ordförande Olavi Ala-Nissilä cent
medlem Olli Immonen rimm
medlem Arja Juvonen saf
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Krista Mikkonen gröna
medlem Mika Raatikainen saf
medlem Päivi Räsänen kd
medlem Tapani Tölli cent.

Sekreterare var

utskottsråd Nora Grönholm.